

නබසිබෝපම සූත්‍රය

(සං.නි.iii, 252 පිට)

සංයුක්ත නිකායෙහි ධන්ධ සංයුක්තයට අයත් නබසිබෝපම සූත්‍රය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිය පිටට ගත් පස් බිඳක් උපමා කොට දේශනා කරන ලද්දකි. දිනක් බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත පැමිණ එක්තරා හික්ෂුන් වහන්සේ නමක් රූපාදි ස්කන්ධ පංචකය පිළිබඳව බුදුරජුන් වෙතින් ප්‍රශ්න විචාලන. ඒ අනුව 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, යම් රූපයක් නිත්‍ය (නිව්ච) ද නියත (ධුච) ද ශාශ්වත (සස්සන) ද නොවෙනස් (අච්චරිනාම) වන, සම ව එසේ ම සිටිනා (නථොච ධස්සනි) ස්වභාව ඇත්තේ ද' යනුවෙන් විමසූහ. වේදනා, සංකාර, විඤ්ඤාණ යන සෙසු ස්කන්ධ ඇතුළු ස්කන්ධ පංචකය පිළිබඳව ද එසේ ම විමසා සිටියහ.

මීට පිළිතුරු වශයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දේශනා කළේ රූප, වේදනා, සංකාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පංචකය අතර නිත්‍ය, ධුච, ශාශ්වත, වෙනස් නොවන, සම ව පවතින වශයෙන් ගත හැකි කිසිවක් නොමැති බවයි. රූපාදි ස්කන්ධ පංචකය ම අනිත්‍ය, අනියත, අශාශ්වත, ච්චරිනාම, සම ව නොපවතින ඒවා බව බුදුරජාණන් වහන්සේ පැහැදිලි කළහ.

තවදුරටත් මෙය පැහැදිලි කරන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිය පිටට පස් විකක් ගෙන එය පෙන්වා එපමණ වූ ද ස්වල්පයක් නමුදු නිත්‍ය, ධුච, ශාශ්වත, අච්චරිනාම රූපයක් නැති බව ද එසේ නිත්‍ය රූපයක් වූයේ නම් මැනවින් දුක් ගෙවීම පිණිස බඹසර නොපනවන බව ද දේශනා කළහ. වේදනා, සංකාර, විඤ්ඤාණ අතර ද නිත්‍ය වූ යමක් නොමැති බවත් එලෙස නිත්‍ය වූ යමක් වූයේ නම් බඹසර නොපනවන බවත් පැහැදිලි කළහ. මෙලෙස දේශනා කොට 'රූපය නිත්‍ය ද අනිත්‍ය ද වේදනාව නිත්‍ය ද අනිත්‍ය ද....' ආදී වශයෙන් හික්ෂුන් වහන්සේ වෙතින් ම ප්‍රතිප්‍රශ්න නගමින් තවදුරටත් රූපාදි ස්කන්ධ පංචකයේ පවතින යථාර්ථය දේශනා කළහ.

තථාගත දේශනය ශ්‍රවණයත් සමඟ අතීත, අනාගත, වර්තමාන, ආධ්‍යාත්මික, බාහිර, සුඛම, ඕලාරික, හීන, ප්‍රණීත, දුර, ළඟ වශයෙන් යම් කිසි රූපයක්, වේදනාවක්, සංකාරයක්, විඤ්ඤාණයක් වේ ද ඒ සියල්ල හිස්, බොල්, හර නැති දැ ලෙස ශ්‍රාවකයාට වැටහී යයි. ඒ අනුව ශ්‍රැතවත් ආර්ය ශ්‍රාවකයාට රූපය පෙණ පිඩක් මෙන් ද, වේදනාව දිය බුබුලක් මෙන් ද, සංකාරය මිරිඟුවක් මෙන් ද, සංස්කාර කෙසෙල් කඳක් මෙන් ද, විඤ්ඤාණ මායාවක් මෙන් ද නුවණින් වැටහෙයි. මෙලෙස නුවණින් සිහිකිරීම නිසා රූපාදි ස්කන්ධ පංචකය පිළිබඳ කළකිරීමට පත් වෙයි. නොඇලීමට පත් වෙයි. කළකිරීම නිසා විරාගී බවටත් විරාගී බව නිසා මිදීමටත් මිදුණු පසු මිදුණා ය යනු අවබෝධයටත් පත් වෙයි.

එවං පස්සං හික්ඛවෙ, සුතවා අරියසාවකො රූපස්මිම්හි නිබ්බන්දති වෙදනායපි නිබ්බන්දති සංකාරායපි නිබ්බන්දති සංකාරෙසුපි නිබ්බන්දති විඤ්ඤාණස්මිම්හි නිබ්බන්දති. නිබ්බන්දං විරජ්ජති විරාගා විමුච්චති විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං හොති. බිණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතා කරණියං නාපරං ඉඤ්ඤාණානි පජානාති.

*'ඵෙණපිණ්ඩුපමං රූපං වෙදනා බුබුච්චුපමා,
මරීචිකුපමා සංකාරා කදලුපමා,
මායුපමඤ්ච විඤ්ඤාණං දීපිනාදිච්චබන්ධුනා.'*

රූපය පෙණපිඩක් මෙන් ද වේදනාව දිය බුබුලක් මෙන් ද සංකාරය මිරිඟුවක් මෙන් ද සංස්කාරය කෙසෙල් කඳක් මෙන් ද විඤ්ඤාණය මායාවක් මෙන් ද ආදිච්ච බන්ධු වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලදී.

මෙම සූත්‍රයෙන් ප්‍රධාන වශයෙන් විස්තර වන්නේ පුද්ගලයා නිර්මාණය වූ මූලික ඒකකය වන ස්කන්ධ පංචකයේ ස්වභාවය පැහැදිලි කොට දුකින් සදහට නිදහස් වීම සඳහා එම ස්කන්ධ පංචකය පිළිබඳව ඇති කර ගත යුතු බුද්ධිමත් ආකල්පය පැහැදිලි කිරීමයි.

අපගේ ජීවිතය යනු ඇසින් රූප දකීම, කණින් ශබ්ද ඇසීම, නාසයෙන් ගඳ සුවඳ විඳීම, දිවෙන් රස විඳීම, ශරීරයෙන් පහස ලැබීම, සිතීන් සිතිවිලි සිතීම යන ක්‍රියාවලියයි. මෙකී අභ්‍යන්තර ආයතන හය සහ බාහිර අරමුණු හය හැරුණු කොට ජීවිතය කියා ගත හැකි අන් කිසිවක් නැත. ඇස, කණ ආදී කුමන ආයතනයකින් අරමුණක් ගත්ත ද කිසියම් අද්දකීමක් ලැබීම යනු රූපාදි ස්කන්ධ පංචකයේ හටගැනීමයි. මෙම ස්කන්ධ පහ හේතූන්ගේ එකතුවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එකට හටගෙන හේතු නිරුද්ධ වීමෙන් එකට ම නිරුද්ධ වේ. ඒ අනුව අප ජීවත් වෙනවා යනු හැම මොහොතක ම සිදුවන ස්කන්ධ පංචකයේ හටගැනීම හා නිරෝධයයි. මේ බව නොදන්නාකම හෙවත් අවිද්‍යාව නිසා බාහිර ද්‍රව්‍ය, පුද්ගලයන් ඇත යන හැඟීමෙන් ඒ කෙරෙහි විශ්වාසය තබා ක්‍රියා කරන දක්නට ලැබේ. අවිද්‍යාව ඇති පමණට රාග, ද්වේෂ හටගෙන ජරා, මරණ හමුවෙහි දුකට පත් ව මරණින් මතු ද නැවත භවයක උපත ලබයි. බුදුදහමින් අපට පෙන්වා දෙන්නේ අවිද්‍යාව දුරු කොට දුකින් නිදහස් වීමේ මාවතයි.

දම්වැලකින් බැඳ කණුවක ගැටගසා සිටින බල්ලෙක් එම කණුව වටා ම දුවන්නා සේ අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනයා රූපය ආත්ම වශයෙන් සිතයි (රූපං අත්තනො සමනුපස්සති), ආත්මය රූප සහිත වූවක් යැයි සිතයි (රූපචන්තං වා අත්තානං), ආත්මය තුළ රූපය ඇතැයි සිතයි (අත්තනි වා රූපං), රූපය තුළ ආත්මය ඇතැයි (රූපස්මිං වා අත්තානං). වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ ආදී සෙසු ස්කන්ධ පිළිබඳව ද මෙලෙසින් ම සිතයි. අවිද්‍යා සහගත මෙම චින්තනය නිසා අශ්‍රැතවත් පෘථග්ජනයා රූපාදි ස්කන්ධ පංචකය වටාම කරකැවෙමින් පසුවවෙයි (ගද්දුලබද්ධ සූත්‍රය, සං.නි.3, 256 පිට). දුකින් සපුරා නිදහස්විය හැක්කේ මෙම අවිද්‍යා සහගත චින්තනය සම්මා දිට්ඨිය මගින් වෙනස් කිරීම තුළිනි. එවිට ඔහු රූපය ආත්ම වශයෙන් නොසිතන අතර (න රූපං අත්තනො සමනුපස්සති), ආත්මය රූප සහිත වූවක් වශයෙන් නොගනියි (න රූපචන්තං වා අත්තානං). ආත්මය තුළ රූපය ඇතැයි නොසිතන අතර (න අත්තනි වා රූපං), රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි නොගනියි (න රූපස්මිං වා අත්තානං). මෙලෙස යෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් නිතර සිහිකරන ශ්‍රාවකයාට රූපය වෙනස් වීමේ දී ශෝක පරිදේව දුක් දෙමිනම් හට නොගනියි. 'න රූපං අත්තනො සමනුපස්සති, න රූපචන්තං වා අත්තානං, න අත්තනි වා රූපං, න රූපස්මිං වා අත්තානං. අහං රූපං, මම රූප'න්ති න පරිසුට්ඨිධායී භොති. තස්ස න අහං රූපං, මම රූප'න්ති අපරිසුට්ඨිධායීතො තං රූපං විපරිණමති, අඤ්ඤා භොති. තස්ස රූපවිපරිණාමඤ්ඤාභාවා නුඵපජ්ජන්ති සොකපරිදේවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා' (සං.නි. 3, 6 පිට). බුදුරදුන් වදළ දුකින් නිදහස්වීමේ මාවත මෙයයි.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොවට දහම් දේශනා කළේ ලෝවැසි සත්ත්වයන්ට උපරිම මානසික සුවය අත්කර දීමටයි. එනම් දුකින් නිදහස්වීමේ මාවත පහදවීමටයි. සසර අනාදිමත් කාලයක් අපමණ පරිත්‍යාගයක් කොට චතුරාර්ය සත්‍යය තම නුවණින් ම අවබෝධ කොට සසර දුකින් නිදහස් වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහා කරුණාවෙන් යුතුව මහා ප්‍රඥාවෙහි පිහිටා සෙසු ලෝකයාට ද එම දහම් මග පැහැදිලි කළහ. ලෝකාවබෝධය ලද බුදුරජාණන් වහන්සේ අන් අයගේ අවබෝධය සඳහා දහම් දෙසූහ (බුද්ධෝ සෝ භගවා බෝධාය ධම්මං දේසෙසී). ශාන්ත භාවයට පත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අන් අයගේ ද සංසුන්බව සඳහා ධර්මදේශනා කළහ (සන්තෝ භගවා සමනාය ධම්මං දේසෙසී). කෙලෙස් පිරිනිවනට පත් බුදුරජාණන් වහන්සේ අන් අයගේ කෙලෙස් පිරිනිවන සඳහා දහම් දෙසූහ (පරිනිබ්බුතෝ සෝ භගවා පරිනිබ්බානාය ධම්මං දෙසෙසී). මානසික සුවය ලබා ගැනීම අපේක්ෂා කරන්නකු විසින් තම සිතට දුක හටගන්නේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳව පළමුවෙන් මනා වැටහීමක් (සත්‍ය ඥානය) ලබා ගත යුතු අතර ඉන්පසු දුකින් නිදහස්වීමේ මාවතෙහි (කාත්‍ය ඥාන වශයෙන්) ගමන් කළ යුතු ය. එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් දුකින් නිදහස් ව එසේ දුකින් නිදහස් වූ බව පිළිබඳ අවබෝධය (කාත ඥාන) ලබා ගත යුතු ය. 'ජානතෝ අහං භික්ඛවේ පස්සතෝ ආසවානං බයං වදම්' යනුවෙන් සඳහන් කොට ඇති පරිදි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ 'ආශ්‍රවයන්ගේ ක්ෂය කිරීම පනවන්නේ දන්න කෙනාට දකින කෙනාට බව' පැහැදිලිව දේශනා කරති. කුමක් දන්නා කුමක් දන්නා කෙනාට ද රූපාදි ස්කන්ධ පංචකයේ හටගැනීම හා නිරෝධය දන්නා තැනැත්තාට බව බුදුරජාණන්

වහන්සේ දේශනා කරති. එබැවින් සියලු දුක්වලට පදනම වූ පංචුපාදනස්කන්ධය පිළිබඳ සැලකිය යුතු අවබෝධයක් ධර්ම මාර්ගය ආරම්භයේ ද ඇති කර ගැනීම සසර දුකින් නිදහස්වීමට බෙහෙවින් උපකාරී වේ.

බුදුරදුන් වදළ මංගල ධර්ම දේශනාව වූ දම්සක් පැවැතුම් සූත්‍රයේ දී දුක මැනවින් විස්තර කළ අතර එහි දී ඉපදීම (ජාතිපි දුක්ඛා), මහලුවීම (ජරාපි දුක්ඛා), ලෙඩවීම (ව්‍යාධිපි දුක්ඛෝ), මරණය (මරණමපි දුක්ඛං), අමුතියෙන් හා එක්වීම (අප්පිඤ්ඤා සම්පයෝගෝ දුක්ඛෝ), මුතියෙන්ගෙන් වෙන්වීම (පිඤ්ඤා විප්පයෝගෝ දුක්ඛෝ), කැමැති දෑ නොලැබීම (යම්පිච්චං න ලභති දුක්ඛං) යනුවෙන් දුක විස්තර කළ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනතුරුව ඒ සියල්ල කෙටි කොට සමස්තයක් වශයෙන් ගත්කළ පංචුපාදනස්කන්ධය දුක (සංඛිත්තේන පංචුපාදනස්කන්ධා දුක්ඛා) බව පෙන්වා දුන්හ. මූලින් සඳහන් කළ ඉපදීම, මහලුබව, මරණය ආදී කරුණු ලොව වෙසෙන සාමාන්‍ය කෙනෙකුට වුව ද තේරුම් ගැනීම අපහසු නොවේ. සම්මා සම්බුදුවරයකු ලොව පහළවීමෙන් ලොවට ලැබෙන ඉහළ ම දැනුම වන්නේ පංචුපාදනස්කන්ධය දුක වශයෙන් දක්වන අනුශාසනයයි. එනම් රූප, වේදනා, සංකල්ප, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පංචකය නිත්‍ය, සැප, ආත්ම, සුභ වශයෙන් වරදවා තේරුම් ගැනීම දුක්ඛ සත්‍යය බවයි. ඒවා අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම, අසුභ වශයෙන් මෙතෙහි කිරීම දුක්ඛ නිරෝධගාමිනී පටිපදාව බවත් ය. ජාති, ජරා ආදී සියලු දුක්ඛයන්හි පදනම වන්නේ පංචුපාදනස්කන්ධය වරදවා තේරුම් ගැනීමයි. ශ්‍රැතමය ඥානයෙන් මෙය අවබෝධ කොට පංචුපාදනස්කන්ධයෙන් තම සිත සපුරා නිදහස්කර ගැනීමට හැකි වුවහොත් ජරා, මරණාදී දුක් සමුදයෙන් නිරායාසයෙන් නිදහස්වීමට අවස්ථාව සැලසේ.

රූපාදී මෙම ස්කන්ධ පංචකය තේරුම් ගත යුත්තේ නුවණින්. ඒ සඳහා බුදුරදුන් වදළ අනුශාසනා නිතර නිතර ශ්‍රවණය කරමින් රූපාදී ස්කන්ධ පංචකයේ නියම ස්වභාවය මැනවින් වටහා ගත යුතුව ඇත. රූප යනු පට්ඨ, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ යන සතර මහා භූත රූප හා ඒ ඇසුරු කොට පවත්නා උපාදනය රූපයන් ය. ඉහත දැක්වූ සතර මහාභූත රූපයන්ට අමතරව උපාදය රූප 24ක් දක්වා තිබේ. ඒවා නම් ප්‍රසාද රූප 5 (චක්ඛු, සෝත, ඝාත, ජීවහා, කාය), විසය = ගෝචර රූප 4 (රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස), භාව රූප 2 (ඉත්ථිභාව, පුරිසභාව), හදයවස්ථු රූප, ජීවිතේන්ද්‍රිය, ආහාර රූප, පරිච්ඡේද = ආකාස රූප, විඤ්ඤත්ති රූප (කාය විඤ්ඤත්ති, වචි විඤ්ඤත්ති), විකාර රූප 3 (ලහුතා, මුදුතා, කම්ඤ්ඤතා), ලක්ෂණ රූප 4 (උපවය, සන්තති, ජරතා, අනිච්චතා) වශයෙනි. වේදනා යනු ඇස ආදී ආයතන හය ඔස්සේ ලැබෙන වක්ඛු සම්ඵස්සජා වේදනා, සෝත සම්ඵස්සජා වේදනා, ඝාත සම්ඵස්සජා වේදනා, ජීවහා සම්ඵස්සජා වේදනා, කාය සම්ඵස්සජා වේදනා, මනෝ සම්ඵස්සජා වේදනා යන වේදනා හයයි. සඤ්ඤා යනු ඇස ආදී ආයතන ඔස්සේ යමක් හඳුනා ගැනීම වශයෙන් ලැබෙන රූප සඤ්ඤා, සද්ද සඤ්ඤා, ගන්ධ සඤ්ඤා, රස සඤ්ඤා, ඓධිච්ච සඤ්ඤා, ධම්ම සඤ්ඤා ය. සංඛාර යනු ඇස, කණ ආදී ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ ගොඩනැගෙන සිතිවිලි ය. රූපසඤ්චේතනා, සද්දසඤ්චේතනා, ගන්ධසඤ්චේතනා, රසසඤ්චේතනා, ඓධිච්චසඤ්චේතනා, ධම්මසඤ්චේතනා ය. විඤ්ඤාණ යනු ඇස, කණ ආදී ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ රූප, ශබ්දදිය හඳුනා ගැනීම වශයෙන් හටගන්නා වක්ඛු විඤ්ඤාණ, සෝතවිඤ්ඤාණ, ඝාතවිඤ්ඤාණ, ජීවහාවිඤ්ඤාණ, කාය විඤ්ඤාණ හා මනෝ විඤ්ඤාණයි (සත්තට්ඨාන සූත්ත, සං.නි. 3, 108 පිට). මෙකී ස්කන්ධ පංචකයෙහි පවත්නා ස්වභාවය නම් ඒවා පහ ම පෙර නොතිබී එකට හටගෙන එකවිට නිරුද්ධවීමයි (අහුඤ්ඤා සම්භූතං හුඤ්ඤා න භවිස්සති). ඒවා අතීතයෙන් වර්තමානයට නොපැමිණෙන අතර වර්තමානයෙන් අනාගතයට ගමන් නොකරයි. එමෙන් ම වක්ඛු ආදී ඉන්ද්‍රිය හයෙන් එක විට සක්‍රිය වන්නේ එක ඉන්ද්‍රියයක් පමණි. එම ඉන්ද්‍රිය සජීවී වන අනෙක් ඉන්ද්‍රිය ක්‍රියා නොකරයි. මෙම ඉන්ද්‍රියයන්ගේ පවත්නා වේගවත් බව නිසා ඉන්ද්‍රිය හය ම එකවිට ක්‍රියාත්මක වේ ය යන හැඟීමක් අප තුළ හටගනී. එහෙත් එක විට එක ඉන්ද්‍රියයක් පමණක් ක්‍රියාත්මක වන අතර කුමන ඉන්ද්‍රිය ක්‍රියාත්මක වුව ද හැම මොහොතක ම පංචුපාදනස්කන්ධය සකස් වෙමින් පවතී. සෝවාන් ඵලයට පත්ව සිටි පස්වග මහණුන් අර්භත්වය සාක්ෂාත් කළේ රූපාදී ස්කන්ධ පංචකය පිළිබඳව අනිත්‍ය, දුක්ඛ, විපරිණාම වශයෙන් සිදුකළ දේශනාව ශ්‍රවණය කොට එය විදර්ශනා වශයෙන් මෙතෙහි කිරීමෙනි (පංචවග්ගිය සූත්ත, සං.නි. 3, 114-118 පිට).

අවිද්‍යා සහගත සිතින් ඇස දල්වා රූපය බැලූ සැණින් පටිච්ච සමුප්පාදය වක්‍රය තුළ අපේ සියලු පැවැත්ම සිදු වේ. රූපය, විඤ්ඤාණය, ස්පර්ශය, වේදනා, සංජානනය, චිත්තකතය, ප්‍රපංච (තෘෂ්ණා, දෘෂ්ටි, මාන) ගොඩනගා ගැනීම, අතීත, වර්තමාන, අනාගත අරභයා සිතිවිලි (සලකුණු) ගොඩනගා ගැනීම ආදී සියල්ල අවිද්‍යාව මත ම සිදු වේ (මධුපිණ්ඩික සුත්ත, ම.නී.). එනම් ස්කන්ධ පංචකය ම අවිද්‍යාව තුළ ක්‍රියාත්මක වේ. ඒ සමඟින් ජරා මරණාදී දුක් ස්පර්ශ කරමින් සිටියි. කය ලෙඩ වන විට සිත ද ලෙඩ විමට (ආතුරකායො වෙච භොති ආතුරචින්තො ච) සිදු වන්නේ මෙම අවිද්‍යා සහගත චින්තනය නිසාවෙනි.

ඇස්, කන් ආදී ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ රූප, ශබ්දදී අරමුණු විෂයයෙහි දැනුමක් ලැබුණු විට බාහිර රූප, ශබ්දදියෙහි තෘෂ්ණා, දෘෂ්ටි, මාන වශයෙන් අවිද්‍යා සහගතව සිත බැස ගතහොත් ඒ සමඟ ම දුක ද හටගනී. අවිද්‍යා සහගත ව සිදුකරන අපුඤ්ඤාභිසංඛාර පමණක් නොව පුඤ්ඤාභිසංඛාර, ආනෙඤ්ජාභිසංඛාර සහිත චේතනා ඇති වුව ද එය සංසාර වක්‍රය තුළ ම දුක තුළ ම පවතිනු ඇත. එමඟින් ජරා, මරණාදී දුක්ඛයන්ට මුහුණදීමට සිදු වේ. අවිද්‍යා සහගතව කිසියම් අරමුණක් දෙස සිත බැස ගත හොත් ඒ සමඟ ම රූපාදි උපාදනස්කන්ධ පංචකයක් ගොඩ නැගෙන අතර පංචුපාදනස්කන්ධය ගොඩනැගුණ හොත් ජරා, මරණාදී දුක්චලින් නිදහස්වීමක් නැත. එමනිසා වක්ඛු ආදී ඉන්ද්‍රියයන්ට රූපාදි අරමුණු පතිත වීමේ දී එහි යථා ස්වභාවය නුවණින් තේරුම් ගෙන සිහිය හා නුවණ උපරිම ලෙස පවත්නා ගැනීමට දක්ෂ වුවහොත් දුකින් නිදහස්වීමට අවකාශ සැලසේ. බුදුදහමින් සියලු මගපෙන්වීම් සිදු කරන්නේ ඇස්, කන් ආදී ඉන්ද්‍රියයන්ට රූප, ශබ්දදිය පතිත වීමේ දී ඒ පිළිබඳව අවිද්‍යාව නොනැගෙන පරිදි සිත රැක ගැනීමේ වැඩපිළිවෙළයි. විද්‍යා සහගතව හෙවත් ප්‍රඥාවෙන් යුතුව ඇස්, කන්, නාසාදී ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ රූප, ශබ්ද, ගන්ධාදී කිසියම් අමුණක් දැනගත හොත් ස්කන්ධ පංචකය ගොඩනැගුණ ද උපාදනස්කන්ධ පංචකය ගොඩ නොනැගේ. එමඟින් අරමුණු හඳුනා ගැනීමට බාධාවක් නොවන අතර දුකින් නිදහස්වීමට ද අවස්ථාව උදාවේ.

අවිද්‍යා සහගතව පංචුපාදනස්කන්ධය හටගෙන දුකෙහි නිමග්න වීමෙන් මිදීමේ මාවත වශයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපට ඉමහත් කරුණාවෙන් දේශනා කළේ සීලයක පිහිටා සිතෙහි සමාධිය ඇති කර ගනිමින් රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ස්කන්ධ පංචකය සමුදය (හටගැනීම), අත්ථංගම (නිරුද්ධවීම), අස්සාද (ආස්වාදය), ආදීනව, නිස්සරණ (මිදීම) නුවණින් මෙතෙහි කරන ලෙසයි. පෘථග්ජන තැනැත්තාට ආර්ය භූමියට (සේඛ බවට) පැමිණීමටත් සේඛ තැනැත්තාට රහත් (අසේඛ) වීමටත් රහත්වීමෙන් පසු පිරිනිවන තෙක් සුවදයිව වාසය කිරීමටත් ඒකායන ප්‍රතිපදාව ලෙස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පනවන්නේ මෙලෙස රූපාදි ස්කන්ධ පංචකයේ යථාර්ථය නුවණින් මෙතෙහි කිරීමයි. කය ලෙඩ වන කල්හි සිත ලෙඩ නොවන (ආතුරකායො හි ඛො භොති, නො ච ආතුරචින්තො) සැබෑ පිළිසරණක් ගොඩනගා ගත හැක්කේ මෙම චින්තනය භාවිතයෙනි.

1. යමෙක් පඤ්චුපාදනස්කන්ධය දුක (දුක්ඛ සත්‍යය) වශයෙන් තේරුම් ගත්තේ ද
2. ඔහු තෘෂ්ණාව දුකට හේතු (දුක්ඛ සමුදය) වශයෙන් තේරුම් ගත්තේ වේ.
3. ඒ සමඟ තෘෂ්ණාව ඉතිරි නැතිව නිරුද්ධ කිරීම දුකේ නැති කිරීම (දුක්ඛ නිරෝධ සත්‍යය) වශයෙන් තේරුම් ගනී.
4. දුක නැති කිරීමේ මාවත ලෙස ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය (දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපදා සත්‍යය) තේරුම් ගත්තේ වේ.

එනම් වතුරාර්ය සත්‍යය ම තේරුම් ගත්තේ වේ. මෙම අවබෝධය මැනවින් ලැබෙන්නේ පටිච්ච සමුප්පාදය පදනම් කොටගත් අනිත්‍යතාව මැනවින් තේරුම් ගත් පමණකි. එනම් රූපාදි ස්කන්ධ පංචකය පෙර නොතිබී හටගෙන ඉතිරි නැතිව නිරුද්ධ වන බව පිළිබඳ අවබෝධයයි (අහුඤ්ඤා සම්භූතං හුඤ්ඤා න භවිස්සති). ඇස්, කන් ආදී අභ්‍යන්තර ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ රූප, ශබ්දදී බාහිර අරමුණු විෂයයෙහි කිසියම් අවබෝධයක් ලැබේ ද එහි දී සිදුවන්නේ පඤ්චුපාදනස්කන්ධයේ හටගැනීමයි. එය ක්ෂණිකව හටගෙන ඉතිරි නැතිව නිරුද්ධ වේ. දුක යනු අවිද්‍යාව මූලිකව පවත්නා මෙම පඤ්චුපාදනස්කන්ධයේ නොදැනීම නිසා එම ස්කන්ධ පංචකය නිත්‍ය, සැප, සුභ, ආත්ම වශයෙන් ගැනීමයි. දුකින් නිදහස්වීමේ පදනම වන්නේ මෙම

යථාර්ථය මැනවින් තේරුම් ගෙන විද්‍යාව හෙවත් නුවණ පහළ කර ගෙන ඒ ඔස්සේ දුකින් නිදහස් වීමේ මාවතෙහි අප්‍රමාදීව යෙදීමයි.

මේ අනුව සමස්ත බුද්ධ දේශනාව ම ඉලක්ක කොට ඇත්තේ පංචුපාදනස්කන්ධයෙන් නිදහස්වීමට මග පෙන්වීමටයි. ධාතු, ආයතන, ඉන්ද්‍රිය, නාමරූප ආදී සෑම විග්‍රහයක් තුළින් ම පංචුපාදනස්කන්ධය අවබෝධයට අවස්ථාව ලැබේ. ඒ අනුව ස්කන්ධාදියෙහි පවත්නා අනිත්‍යාදී සැබෑ ස්වභාවය තේරුම් ගෙන ඒ අනුව තම අවබෝධය ප්‍රත්‍යක්ෂයක් බවට පත්කර ගැනීමේ මාවත වශයෙන් දේශනා කළේ සතර සතිපට්ඨානයයි. සතර සමයග්‍රධාන වීර්ය, සතර සාද්ධිපාද, පංචඉන්ද්‍රිය, පංචබල, සත්තබෝධිකාංග, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ය යන සෙසු බෝධිපාක්ෂික ධර්ම වර්ධනය වන්නේ හේතුඵල දහම පිළිබඳ මනා වැටහීමෙන් යුතුව සතර සතිපට්ඨානය භාවිත කිරීමෙනි. ආනාපානසති ආදී භාවනා කමටහන් මීට මහෝපකාරී වේ.

මෙලෙස චතුරාර්ය සත්‍යාවබෝධය සහිතව ස්කන්ධ පංචකය යළි යළිත් නුවණින් මෙනෙහි කිරීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් ක්‍රමයෙන් ඇස ආදී ඉන්ද්‍රිය (ආයතන) දියුණු කර ගනිමින් දුකින් නිදහස්වීමට අවස්ථාව සැලසේ. ඇසට රූපයක් අරමුණු වූ සැණින් ඇසිපිය ගසන තරම් සුළු මොහොතක දී බාහිර අරමුණු විෂයයෙහි කැමැත්ත, අකැමැත්ත දුරු වී සිත උපෙක්ෂාවෙහි පිහිටයි. මෙය බුදුරදුන් වදළ අනුත්තර ඉන්ද්‍රිය භාවනාවයි. තවදුරටත් මෙම දහම් මගෙහි ඉදිරියට යාමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් ඇස, කණ ආදී ඉන්ද්‍රිය ඔස්සේ රූප, ශබ්දදිය අරභයා ප්‍රිය, අප්‍රිය බවක් හට ගත හොත් එයින් ලජ්ජාවට, පිළිකුලට පත් ව ඉක්මනින් සිත උපෙක්ෂාවෙහි පිහිටයි. මෙම දහම් මගෙහි ඉහළ ම දියුණු වූ අර්භත්වයට පත්වීමේ ප්‍රතිඵල තමා අත්විඳින පිළිකුල් නොපිළිකුල් සියල්ල තමා කැමැති පරිදි පිළිකුල්, නොපිළිකුල් හෝ උපෙක්ෂා සහගත වශයෙන් දැකිය හැකි ලෙස තම සිත සම්පූර්ණයෙන් ම වසග කර ගැනීමේ හැකියාවක් ඇති කර ගනී. බුදුදහමින් පනවන ඉහළ ම ආධ්‍යාත්මික දියුණුව මෙයයි. එවිට ලාභ අලාභ ආදී අටලෝ දහම අබියස අකම්පිත මනසක් ඇති කර ගැනීමේ හැකියාව නිරායාසයෙන් ඇති වේ.

මෙකී සියලු දහම් වැඩීමේ ඉහළ ම අවබෝධය නම් යමක් දුටු විය එය දැකීම මාත්‍රයක් පමණක් ය, යමක් ඇසුවොත් එය ඇසීම මාත්‍රයක් පමණක් ය (දිට්ඨො දිට්ඨමන්තං, සුනේ සුනමන්තං ...) ආදී වශයෙන් අවබෝධය දියුණු වීමයි. මෙම අවබෝධයත් සමග ක්‍රමයෙන් දුක නිරුද්ධ වනු ඇත. එමගින් ප්‍රඥ වෛතසිකය ඉහළ ම මට්ටමට දියුණු වීම ඊට හේතුවයි. පඤ්ඤ ඉන්ද්‍රිය දියුණු වීම සද්ධා, විරිය, සති, සමාධි යන සෙසු ඉන්ද්‍රිය දියුණු වීම දැක ගත හැකි ලක්ෂණයයි. මෙම පංච ඉන්ද්‍රියයන්ගේ දියුණුව කිසියම් පුද්ගලයකුගේ සැබෑ දියුණුවයි. ආධ්‍යාත්මික ගමන් මගෙහි තමන් ගමන් කරන්නකු බවට තමාට ම තමා ගැන පිරික්සා බැලිය හැකි ලක්ෂණ මේවායි. මෙලෙස පරිපූර්ණ අවබෝධයට පත් තැනැත්තා කිංසුකෝපම සුත්‍රයෙහි දක්වෙන පරිදි සමථ විදර්ශනා නමැති දූත යුවල විසින් රූපාදී ගෝචර රූප විෂයයෙහි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ය ඔස්සේ සතිය නමැති දෙරටුපාලයාගේ අධීක්ෂණය යටතේ සතර මහාභූත නමැති සිව්ම සලෙහි සිටින විඤ්ඤණය නමැති නගර හිමියාට පණිවුඩය ලබා දෙයි. එනම් ඇසින් දකින රූපය එම ආයතනය තුළදී ම නිරුද්ධ වන දර්ශනයට පත් වීමයි. ඇසින් දකින රූපය කණ ආදී සෙසු ඉන්ද්‍රිය තුළට ගැට නොගැසෙන දුකින් විමුක්ත වූ තත්ත්වයකට පත් විය හැක්කේ බුදුරදුන් වදළ මෙම දහම් මග ඔස්සේ කටයුතු කිරීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙනි.

අප ඔසවාගෙන සිටින මහා බර වන්නේ අවිද්‍යාවෙන් ඔසවා ගත් මෙම ස්කන්ධ පංචකයයි. එම බර ඔසවා ගෙන යන තැනැත්තා භාරභාර වන අතර බර ගැනීම හෙවත් භාරාදන යනු තෘෂ්ණාවයි. විද්‍යා සහගත ප්‍රඥාවෙන් මෙම බර බිම තැබීම වශයෙන් බරින් නිදහස්වීම යනු තෘෂ්ණාව බිමින් තැබීමයි.

භාරා භවෙ පඤ්චක්ඛන්ධා භාරභාරො ච පුග්ගලො,
භාරාදනං දුබං ලොකෙ භාරනික්ඛෙපනං සුබං. (සං.නි.3, 46 පිට)

මෙලෙස ස්කන්ධ පංචකය පිළිබඳව යළි යළිත් නුවණින් මෙනෙහි කිරීමේ ප්‍රතිඵලය වන්නේ සුභ, සැප, නිත්‍ය, ආත්ම යන සතර විපල්ලාස දුරු වී ප්‍රඥව දියුණු වීම තුළින් අසුභ, දුක්ඛ, අනිත්‍ය, අනාත්ම යන යථාර්ථය ප්‍රත්‍යක්ෂ වී ක්‍රමයෙන් දුකින් සිත මිදීමයි. රූපාදී කිසිදු බාහිර අරමුණකින් තම මානසික සංහිදියාව පැහැර ගත නොහැකි අකම්පිත මනසක් ඇති වේ. යහපත් දිට්ඨියෙන් ලැබිය හැකි ඉහළ ම

ප්‍රතිඵලය මෙයයි. එමගින් සම්පූර්ණයෙන් තම සිතෙහි දියුණුව මත ක්‍රියා කරන සිත පිළිසරණ කොට වෙසෙන ධර්මය පිළිසරණ කොට වෙසෙන තැනැත්තකු බවට පත්වේ. බාහිර ලෝකයේ කිසිදු දෙයක් තුළින් කම්පාවට පත් නොවේ. බුදුදහමේ සඳහන් සැබෑ පිළිසරණ ලබා ගත් තැනැත්තකු බවට මෙමගින් පත් වේ.

අන්තදීපා භික්ඛවේ විහරථ අන්තසරණා න අඤ්ඤසරණා !
ධම්මදීපා භික්ඛවේ විහරථ ධම්මසරණා න අඤ්ඤසරණා !

පැසදිනාහි ලොස් ඇන්ජලිස් බෞද්ධ විහාරස්ථානයෙහි
ස්වාමීන් වහන්සේලා විසින් මෙහෙයවනු ලබන

ධර්මචාරිකා වැඩසටහන

දයකත්වය:

අජිත් මුණසිංහ මහත්මා සහ මල්කි මුණසිංහ මහත්මිය ඇතුළු දරුවන් විසිනි.

01/12/2019 ශනි දින (බු.ව. 2562 දුරතු)